

Izvorna jezična inačica ove stranice [es](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutano pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.
Swipe to change

Španjolski

Razvod braka i zakonska rastava

Španjolska

1 Koji su uvjeti za dobivanje razvoda?

Nakon reforme uvedene Zakonom 15/2005 dobivanje razvoda u Španjolskoj nije uvjetovano prethodnim odvojenim životom ili zakonskim osnovama jer razvod može izravno naložiti pravosužno tijelo (razvod se mora naložiti pravomoćnom sudskom presudom).

Postupak za razvod braka može se pokrenuti samo na zahtjev jednog od bračnih drugova, na zahtjev obaju bračnih drugova ili na zahtjev jednog bračnog druga uz suglasnost drugog bračnog druga. Za dobivanje rješenja o razvodu braka dovoljno je da su ispunjeni sljedeći zahtjevi i okolnosti:

prošla su tri mjeseca od sklapanja braka ako razvod traže oba bračna druga ili jedan bračni drug uz suglasnost drugoga;

prošla su tri mjeseca od sklapanja braka ako razvod traži samo jedan bračni drug;

razvod se može zatražiti i bez razdoblja čekanja nakon sklapanja braka ako postoje dokazi o riziku za život, fizičku cjelovitost, slobodu, moralni integritet ili spolnu slobodu i integritet bračnog druga koji podnosi tužbu ili djece obiju ili jedne od stranaka u braku.

Iz prethodno navedenog slijedi da je dovoljno da jedan od bračnih drugova želi prestanak braka da bi mogao podnijeti tužbu i dobiti razvod braka, a da se tuženik ne može tome usprotiviti iz materijalnih razloga nakon isteka prethodno navedenog razdoblja, odnosno u posljednjem slučaju nije ni potrebno čekati istek razdoblja.

Kao alternativu razvodu bračni drugovi mogu tražiti zakonsku rastavu koja podliježe istim zahtjevima iako bračna veza ostaje netaknuta. To znači da bračni drugovi više ne žive zajedno, ali brak ne prestaje. Brak može prestati samo na temelju sudskog rješenja.

Kako je prethodno navedeno, postupak za razvod braka (i za zakonsku rastavu) može se pokrenuti na sljedeće načine:

tužbom jednog od bračnih drugova,

tužbom obaju bračnih drugova ili jednog od njih uz suglasnost drugoga.

U prvom slučaju tužbi se prilaže prijedlog mjera kojima se uređuju učinci razvoda ili rastave i o kojima će se raspravljati tijekom postupka te o kojima će odlučiti sud ako bračni drugovi ne uspiju postići dogovor.

U drugom slučaju bračni drugovi mogu podnijeti sporazum (*convenio regulador*) u kojem su utvrđene točke oko kojih je postignut dogovor u vezi s mjerama koje će biti donesene u odnosu na obiteljski dom, skrb o djeci i uzdržavanje djece, podjelu zajedničke imovine i plaćanje uzdržavanja između bračnih drugova. Postupci se odvijaju pred sudom, a sudac odlučuje u predmetima koji se odnose na neemancipiranu maloljetnu djecu. Ako nije riječ o neemancipiranoj maloljetnoj djeci, tužbu rješava sud, a odluku donosi sudski službenik (*Ltrado de la Administración de Justicia*) ili javni bilježnik u obliku javnobilježničke isprave.

Propisi o rastavi i razvodu primjenjuju se na sve brakove između osoba istog spola ili različitog spola jer je Zakonom 13/2005 priznato da muškarci i žene imaju pravo sklapati brak te se primjenjuju isti zahtjevi i učinci bez obzira na to jesu li dvije stranke istog ili različitog spola.

2 Koji su razlozi razvoda?

Nakon reforme uvedene Zakonom 15/2005 za razvod u Španjolskoj nije potrebna osnova jer se održavanje bračne veze smatra očitovanjem slobodne volje bračnih drugova.

Jedini zahtjev koji mora biti ispunjen jest poštovanje minimalnog vremenskog roka između sklapanja braka i pokretanja brakorazvodne parnice (osim u određenim slučajevima). Taj vremenski rok iznosi kako slijedi:

tri mjeseca od sklapanja braka ako razvod traže oba bračna druga ili jedan bračni drug uz suglasnost drugoga;

tri mjeseca od sklapanja braka ako razvod traži samo jedan bračni drug;

razvod se može zatražiti i bez razdoblja čekanja nakon sklapanja braka ako postoje dokazi o riziku za život, fizičku cjelovitost, slobodu, moralni integritet ili spolnu slobodu i integritet bračnog druga koji podnosi tužbu ili djece obiju ili jedne od stranaka u braku.

3 Koje su pravne posljedice razvoda s obzirom na:

3.1 osobne odnose između supružnika (npr. prezime)

Prvi je učinak razvoda prekid bračne veze. Time prestaje obveza bračnih drugova na zajednički život i pružanje uzajamne pomoći koja proizlazi iz te veze te oba bračna druga mogu ponovno sklapati nove brakove.

U španjolskom zakonodavstvu nije propisano da supruga mora prihvatiti suprugovo prezime nakon sklapanja braka, kao što je slučaj u drugim zemljama.

3.2 podjelu imovine supružnika

Razvodom se ukida režim bračne imovine i počinje likvidacija zajednički stečene imovine koja završava podjelom zajedničke imovine u skladu s imovinskim režimom koji se primjenjuje u braku.

3.3 maloljetnu djecu supružnika

Rješenje o razvodu ne utječe na odnose između roditelja i djece rođene u braku, osim u pogledu skrbništva o kojem odlučuje sud koji odlučuje o razvodu. Taj sud dodjeljuje skrbništvo jednom od bračnih drugova i određuje prava posjećivanja drugoga ili dodjeljuje zajedničko skrbništvo obama bračnim drugovima. Roditelji se uz odobrenje suda mogu dogovoriti o zajedničkom skrbništvu (prilikom podnošenja početnog prijedloga za sklapanje sporazuma ili tijekom postupka). Ako nije moguće postići dogovor, sud može odrediti zajedničko skrbništvo na zahtjev jedne stranke na temelju izvještaja državnog odvjetništva (*Ministerio Fiscal*), uzimajući u obzir odgovarajuću zaštitu najboljih interesa djeteta. U nekim autonomnim zajednicama u Španjolskoj prednost se daje zajedničkom skrbništvu, što znači da se ono uobičajeno dodjeljuje, osim ako postoje okolnosti kojima se opravdava drugačiji dogovor (kao što je slučaj u Aragonu, Baskiji i, do određene mjere, Kataloniji). Isto tako, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta moguće je dogovoriti isključivo *skrbništvo jednog roditelja ili postići neki drugi dogovor (djeca pod skrbništvom različitih roditelja ili neka djeca pod isključivim skrbništvom, a neka pod zajedničkim skrbništvom)*.

Osnovno je načelo da se razvodom roditelji ne oslobađaju odgovornosti prema djeci i da će oba morati pridonijeti uzdržavanju djece ostvarujući zajedničko roditeljsko pravo nad djecom.

To obično znači da bračni drug koji nema skrbništvo nad djecom mora bračnom drugu koji ima skrbništvo plaćati uzdržavanje sve dok djeca ne postaju financijski neovisna ili se nađu u situaciji iz koje je jasno da to nisu uspjela postati vlastitom krivnjom. Ako je dodijeljeno zajedničko skrbništvo, svaki roditelj obično plaća uobičajene troškove koji nastanu za vrijeme dok dijete boravi s njim (odjeća, hrana ili smještaj), dok se preostali troškovi plaćaju s računa otvorenog u tu svrhu, na koji oba roditelja svakog mjeseca uplaćuju određeni iznos. Međutim, ako se financijske okolnosti roditelja uvelike razlikuju, jedan roditelj može drugome dati određeni iznos kako bi potonji mogao namiriti troškove djeteta za vrijeme dok ono boravi s njim.

3.4 obvezu plaćanja naknade za uzdržavanje drugom supružniku?

Razvodom prestaje obveza zajedničkog života i pružanja uzajamne pomoći. U skladu s time ni jedan bračni drug nema dužnost uzdržavanja drugog bračnog druga. Međutim, ako je zbog razvoda jedan bračni drug lošijeg financijskog stanja od drugog i teže mu je nego prije razvoda braka, bračni drug na kojeg je razvod negativno utjecao ima pravo na uzdržavanje od drugog bračnog druga kako bi se ispravila ta neravnoteža.

Na nekim područjima postoje posebna rješenja u tom smislu.

4 Što pravni pojam „zakonska rastava” znači u praksi?

Zakonska rastava znači da bračni drugovi više ne žive zajedno, odnosno prestaje obveza zajedničkog života, ali bračna veza ostaje važeća i to nema utjecaja na sporazume o uzdržavanju koji se smatraju primjerenima za ispravljanje neravnoteže. Ni jedan bračni drug ne može više upotrebljavati imovinu drugoga za pokrivanje bračnih troškova. Isto tako, zakonskom rastavom (i čak stvarnom rastavom) *prestaje postojati pretpostavka o očinstvu u skladu s kojom se djeca rođena do 300 dana nakon rastave smatraju djecom bivšeg supruga.*

5 Koji su uvjeti za zakonsku rastavu?

Kao i u slučaju razvoda, nakon reforme uvedene Zakonom 15/2005 za zakonsku rastavu u Španjolskoj nije potrebna osnova jer se održavanje bračne veze smatra očitovanjem slobodne volje bračnih drugova.

Jedini zahtjev koji mora biti ispunjen jest poštovanje minimalnog vremenskog roka između sklapanja braka i pokretanja postupka zakonske rastave (osim u određenim slučajevima). Taj vremenski rok iznosi kako slijedi:

tri mjeseca od sklapanja braka ako zakonsku rastavu traže oba bračna druga ili jedan bračni drug uz suglasnost drugoga;

tri mjeseca od sklapanja braka ako zakonsku rastavu traži samo jedan bračni drug;

zakonska rastava može se zatražiti i bez razdoblja čekanja nakon sklapanja braka ako postoje dokazi o riziku za život, fizičku cjelovitost, slobodu, moralni integritet ili spolnu slobodu i integritet bračnog druga koji podnosi tužbu ili djece obju ili jedne od stranaka u braku.

6 Koje su pravne posljedice zakonske rastave?

Pravne posljedice zakonske rastave iste su kao i u slučaju razvoda, a jedina je razlika u tome da se rastavom ne raskida bračna veza. Prema tome, moguće je mirenje uz potpunu obnovu braka i bračni drugovi ne moraju se ponovno vjenčavati; da bi proizvodilo pravne učinke, mirenje se mora prijaviti sudu.

Istodobno, i ako je među supružnicima uspostavljen režim zajedničke imovine (poput *sociedad de gananciales*, u skladu s kojim se polovina zarade jednog supružnika smatra vlasništvom drugog supružnika), zakonskom se rastavom taj režim ukida i zamjenjuje režimom podjele imovine.

7 Što izraz „poništenje braka” znači u praksi?

Poništaj braka (koji se primjenjuje i na istospolne brakove i na brakove osoba različitog spola) podrazumijeva sudsku presudu da je sklopljeni brak imao nedostataka zbog kojih je od samog početka bio nedjelotvoran, odnosno sudsku presudu koja znači da brak nikada nije postojao i stoga nikada nije proizvodio pravne učinke. U skladu s time, oba bračna druga ponovno postaju samci.

To podrazumijeva prestanak i likvidaciju režima bračne imovine i prestanak dužnosti zajedničkog života i uzajamne pomoći.

Za razliku od slučajeva zakonske rastave ili razvoda, nepostojanje braka znači da se neće plaćati uzdržavanje jer za to mora postojati valjani brak. Ta se situacija ublažava mogućnošću da se bračnom drugu koji je postupio u dobroj vjeri dodijeli odšteta ako je drugi bračni drug postupao u lošoj vjeri kada je sklopio brak.

Pravni učinci koji su već proizvedeni prije sudske presude kojom se poništava brak i dalje se primjenjuju na djecu. Ti su učinci stoga isti kao u slučaju rastave ili razvoda.

Uz presudu građanskog suda o poništaju braka u Španjolskoj se priznaju i građanski učinci odluka crkvenog suda kojima se proglašava poništaj crkvenog braka ili papinskih odluka koje se odnose na kratkotrajan, nekonzumirani brak, zbog kojih je potrebno provesti postupak provjere (sličan postupku egzekviture), a koji provode prvostupanjski sudovi (*Juzgados de Primera Instancia*) koji se bave obiteljskim pitanjima, ako postoje. Takvo se priznavanje temelji na Sporazumu između Španjolske i *Svete Stolice* o pravnim pitanjima potpisanom 3. siječnja 1979.

8 Koji su uvjeti za poništenje braka?

Do poništaja braka mogu dovesti sljedeći uvjeti:

1. jedan od bračnih drugova nije pristao na sklapanje braka;
2. brak je sklopljen unatoč tome što je postojala jedna od sljedećih prepreka za sklapanje braka:
 1. jedna od stranaka u braku bila je neemancipirani maloljetnik, osim ako je predmetna osoba bila starija od 14 godina i dobila je sudsko dopuštenje (prepreka zbog dobi);
 2. jedna od stranaka već je bila u braku u trenutku sklapanja braka (bigamija);
 3. stranke su preci ili potomci u ravnoj lozi ili je jedna od njih posvojenik druge (krvno srodstvo);
 4. jedna od stranaka u srodstvu je s drugom do trećeg koljena – stric/tetka s nećakom/nećakinjom – osim u slučaju sudske dopuštenja (krvno srodstvo);
 3. jedna od stranaka osuđena je za ubojstvo ili kao suučesnik u ubojstvu drugog bračnog druga, osim ako je dobila oprost Ministarstva pravosuđa;
 4. brak nije sklopljen u nazočnosti suca, gradonačelnika ili nekog drugog službenika ili je sklopljen bez svjedoka. Međutim, na valjanost braka neće utjecati nenadležnost osobe koja je sklopila brak ili činjenica da ta osoba za to nema zakonske ovlasti, pod uvjetom da je barem jedan od bračnih drugova postupio u dobroj vjeri i da je službenik svoje funkcije izvršavao u javnosti;
 5. jedna od stranaka stupila je u brak a da pritom nije bila svjesna identiteta druge stranke ili njegovih osobina koje bi možda utjecale na odluku te stranke o sklapanju braka;
 6. jedna od stranaka sklopila je brak pod prisilom ili u velikom strahu.

9 Koje su pravne posljedice poništenja braka?

Poništavanjem braka utvrđuje se da brak nije bio valjan od samog sklapanja. Time bračni drugovi ponovno postaju samci.

Međutim, učinci proizvedeni u poništenom braku od trenutka kada je sklopljen do datuma poništaja ostaju valjani u odnosu na djecu i bračnog druga ili drugove koji su postupali u dobroj vjeri.

Pri likvidaciji bračne imovine bračni drug koji je postupao u lošoj vjeri ne dijeli dobit bračnog druga koji je postupao u dobroj vjeri.

S druge strane, u slučaju suživota, stranka koja je postupala u dobroj vjeri može dobiti naknadu za ispravljanje financijske neravnoteže koja je mogla nastati zbog rješenja o poništaju.

10 Postoje li načini alternativnog izvansudskog rješavanja pitanja povezanih s razvodom bez obraćanja sudu?

U Španjolskoj je obiteljsko mirenje uređeno na državnoj razini Zakonom o mirenju u građanskim i trgovačkim stvarima. Zakonom 5/2012 od 6. srpnja 2012. prenosi se u španjolsko pravo Direktiva 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o nekim aspektima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima. Opća načela koja se primjenjuju na mirenje sljedeća su: dobrovoljna priroda i slobodan izbor, nepristranost, neutralnost i povjerljivost. Osim tih načela postoje pravila ili smjernice za postupke stranaka u mirenju, kao što su dobra vjera i uzajamno poštovanje te njihova dužnost suradnje s izmiriteljem i pružanja potpore izmiritelju.

Prethodno navedenim Zakonom 5/2012 uređuje se „mirenje u prekograničnim sporovima“, odnosno u onima u kojima barem jedna od stranaka ima prebivalište ili uobičajeno boravište u državi koja nije država prebivališta drugih umiješanih stranaka, u kojoj su odlučili potražiti mirenje ili u kojoj je mirenje obvezno u skladu s primjenjivim pravom. Njime su obuhvaćeni i sukobi koji su predviđeni ili riješeni sporazumom o mirenju, bez obzira na mjesto gdje je sporazum sklopljen ako se, zbog promjene boravišta jedne od stranaka, planira izvršenje sporazuma ili neke od njegovih posljedica na području druge države. U prekograničnim sporovima između stranaka koje žive u drugim državama članicama Europske unije prebivalište se utvrđuje u skladu s člancima 59. i 60. Uredbe (EZ) br. 44/2001 (Bruxelles I).

Obiteljsko mirenje u španjolskom se pravu smatra alternativom sudskom rješavanju obiteljskih sporova.

Mnoge autonomne zajednice donijele su u svojim autonomnim parlamentima zakone o obiteljskom mirenju, u načelu kao mogućnost koju promiču ustanove socijalne skrbi, uz navedene iznimke: Andaluzija – Zakon 1/2009 od 27. veljače 2009. o obiteljskom mirenju u Andaluziji; Aragon – Zakon 9/2011 od 24. ožujka 2011. o obiteljskom mirenju u Aragonu; Asturija – Zakon 3/2007 od 23. ožujka 2007. o obiteljskom mirenju; Kanarski otoci – Zakon 15/2003 od 8. travnja 2003. o obiteljskom mirenju; Kantabrija – Zakon 1/2011 od 28. ožujka 2011. o mirenju u Autonomnoj zajednici Kantabrije; Kastilja-La Mancha – Zakon 4/2005 od 24. svibnja 2005. o specijaliziranoj socijalnoj službi za obiteljsko mirenje; Kastilja-Leon – Zakon 1/2006 od 6. travnja 2006. o obiteljskom mirenju u Kastilji-Leonu; Katalonija (posebno značajno u ovoj autonomnoj zajednici jer je razvila zakonodavnu nadležnost u tom području predviđevši u članku 233. stavku 6. Građanskog zakona Katalonije da sud može uputiti bračne drugove na informativni sastanak o mirenju ako smatra da je, s obzirom na okolnosti, još uvijek moguće postići sporazum); Valencija – Zakon 7/2001 od 26. studenoga 2001. o obiteljskom mirenju u Valenciji; Galicija – Zakon 4/2001 od 31. svibnja 2011. o obiteljskom mirenju; Balearski otoci – Zakon 14/2010 od 9. prosinca 2010. o obiteljskom mirenju na Balearskim otocima; Madrid – Zakon 1/2007 od 21. veljače 2007. o obiteljskom mirenju u Madridu; Baskija – Zakon 1/2008 od 8. veljače 2008. o obiteljskom mirenju.

Na državnoj je razini Zakonom 15/2005 od 8. srpnja 2005. o izmjeni Građanskog zakona i Zakona o građanskom postupku u pogledu rastave i razvoda uvedeno novo pravilo 7. u članku 770. tog Zakona, kojim su uređeni postupci rastave i razvoda (osim „sporazumnog razvoda“) i poništaj braka, u skladu s kojim stranke mogu na temelju zajedničkog dogovora zatražiti odgodu postupka, podložno općim uvjetima za građanske postupke propisanim u članku 19. Zakona o parničnom postupku, radi pokušaja mirenja.

Na prekogranične brakorazvodne parnice primjenjuje se članak 55. Uredbe (EZ) 2201/2003 (Bruxelles II a), u skladu s kojim na zahtjev središnjeg tijela ili nositelja roditeljske odgovornosti središnja tijela moraju surađivati u određenim predmetima kako bi se ostvarili ciljevi Uredbe. U tu svrhu moraju poduzeti sve primjerene korake kako bi, među ostalim, olakšali postizanje dogovora između nositelja roditeljske odgovornosti mirenjem ili na neki drugi način.

Mirenje je zabranjeno u građanskim postupcima u području obiteljskog prava koji su u nadležnosti sudova koji rješavaju predmete nasilja nad ženama (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*).

11 Gdje trebam podnijeti zahtjev (molbu) za razvod/zakonsku rastavu/poništenje braka? Koje formalnosti treba poštovati i koje dokumente moram priložiti zahtjevu?

(a) Gdje podnijeti tužbu

Jednom kada je utvrđena nadležnost španjolskog suda koji će odlučivati u predmetu (propisana Uredbom 2101/2003 – poništaj braka, zakonska rastava, razvod i roditeljska odgovornost; Uredbom 4/2009 – uzdržavanje; od 29. siječnja 2019., Uredbom (EU) 2016/1103 o bračnoimovinskim režimima i člankom 22.c Sudskog akta (*Ley Orgánica del Poder Judicial – LOPJ*) – kad je riječ o pitanjima koja nisu obuhvaćena uredbama ili ako se upućuje na nacionalno pravo), na državnom području Španjolske zahtjev za razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka (osim onih koje obrađuje javni bilježnik u slučaju sporazumne zakonske rastave ili sporazumnog razvoda ako supružnici nemaju maloljetnu djecu) mora se podnijeti prvostupanjskom sudu. U nekim sudskim okruzima postoje prvostupanjski sudovi specijalizirani za obiteljsko pravo. To je posebno prvostupanjski sud:

u mjestu gdje se nalazi obiteljski dom,

ako bračni drugovi žive u različitim sudskim okruzima, tužitelj može birati među sljedećim sudovima:

sud u mjestu posljednjeg bračnog doma,

sud u mjestu uobičajenog boravišta tuženika,

ili, ako tuženik nema određeno prebivalište ili boravište, tužba se može podnijeti u posljednjem mjestu boravišta tuženika, ako tužitelj tako odluči,

ako nisu ispunjena navedena mjerila, tužbu treba podnijeti pred sucem prvostupanjskog suda (*Juez de Primera Instancia*) u mjestu prebivališta tužitelja,

ako tužbu za razvod ili zakonsku rastavu zajednički podnose oba bračna druga, oni ju mogu podnijeti sucu u sljedećim mjestima:

u mjestu u kojem su posljednji put zajedno živjeli,

ili u mjestu prebivališta bilo kojeg od tužitelja,

zahtjeve za privremene mjere može rješavati sudac prvostupanjskog suda u mjestu prebivališta tužitelja.

Više informacija o španjolskim pravosudnim institucijama dostupno je na adresi

<http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/administracion-justicia/organizacion-justicia/organizacion-juzgados>.

Kad je riječ o predmetima koje obrađuje javni bilježnik (alternativa postupku pred sudom u slučaju da stranke nemaju maloljetnu djecu, iako u takvim slučajevima odluku ne donosi sudac, nego sudski službenik), javnobilježničku ispravu obvezno izvršava javni bilježnik u mjestu u kojem su bračni drugovi posljednji put zajedno živjeli ili u mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta bilo kojeg od tužitelja.

(b) Formalnosti i isprave

Ako je odabrana intervencija suda, tužba za poništaj braka, zakonsku rastavu ili razvod podnosi se u pisanom obliku i potpisuje je odvjetnik koji pomaže tužitelju i državni odvjetnik koji ga zastupa. Bračni partneri mogu se zajednički koristiti tim uslugama stručnjaka ako podnose zajedničku tužbu za rastavu ili razvod.

Tužbama za zakonsku rastavu, poništaj braka ili razvod mora biti priloženo sljedeće:

vjenčani list i rodni listovi djece; nije dovoljno jednostavno dostaviti obiteljski upisnik (*Libro de Familia*),

isprave na kojima bračni drug ili drugovi koji podnose tužbu temelje svoju tužbu,

isprave potrebne za ocjenjivanje financijske situacije bračnih drugova i, ako je primjenjivo, djece, kao što su porezne prijave, platne liste, bankovne potvrde, vlasnički listovi ili potvrde o upisu imovine, ako stranke podnose tužbu koja se odnosi na imovinu,

prijedlog za postizanje nagodbe u slučaju zajedničke tužbe za zakonsku rastavu ili razvod.

Ako je odabrana intervencija javnog bilježnika (u slučaju sporazumne zakonske rastave ili sporazumnog razvoda ako supružnici nemaju neemancipiranu maloljetnu djecu), navedeni su dokumenti nužni za izvršenje isprave i, iako je javni bilježnik prisutan, bračni se drugovi moraju pojaviti u pratnji odvjetnika kako bi se javnobilježnička isprava mogla izvršiti.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Španjolska priznaje pravo španjolskih građana, državljana drugih država članica Europske unije i stranaca u Španjolskoj na besplatnu pravnu pomoć ako mogu dokazati da nemaju dovoljno financijskih sredstava za sudjelovanje u sudskom postupku.

Pojedinci imaju pravo na pravnu pomoć ako nemaju dovoljno imovine i ako njihovi resursi i bruto prihod, koji se izračunava svake godine za sve stavke i po obiteljskoj jedinici, ne premašuju sljedeće pragove:

- (a) dvostruki iznos javnog višenamjenskog indeksa prihoda (IPREM) koji je na snazi u trenutku podnošenja tužbe za osobe koje nisu članovi obiteljske jedinice;
- (b) dva i pol puta veći iznos od iznosa javnog višenamjenskog indeksa prihoda (IPREM) koji je na snazi u trenutku podnošenja tužbe za osobe koje su članovi bilo kakve obiteljske jedinice s manje od četiri člana;
- (c) trostruki iznos tog indeksa za obiteljske jedinice s četiri člana ili više njih.

Izračun IPREM-a

Zahtjev se podnosi odvjetničkoj komori (*Colegio de Abogados*) u mjestu gdje se nalazi sud na kojem će se održati javna rasprava ili sudu u mjestu prebivališta tužitelja; u potonjem slučaju pravosudno tijelo poslat će tužbu mjesno nadležnoj odvjetničkoj komori.

Odvjetničke komore određene su kao tijela za primanje tužbi u slučaju prekograničnih sporova. U takvim je sporovima tijelo koje izdaje zahtjev odvjetnička komora u mjestu uobičajenog boravišta ili prebivališta tužitelja.

Europski državljanin čija je država stranka Europskog sporazuma o slanju zahtjeva za pravnu pomoć može podnijeti zahtjev središnjem tijelu koje je njegova država odredila za provođenje sporazuma.

Zahtjev se podnosi prije pokretanja postupka ili, ako je stranka koja podnosi zahtjev tuženik, prije osporavanja zahtjeva. Međutim, tužitelj i tuženik mogu naknadno podnijeti zahtjev za pravnu pomoć kada dokažu da su se njihove financijske okolnosti promijenile.

Ako nema dovoljno zajedničke imovine i ako jedan od bračnih drugova ne može dobiti pravnu pomoć zbog financijske situacije drugog bračnog druga, potonji će možda morati snositi sve troškove ili dio troškova postupka u okviru postupka koji se naziva „*litis expensas*” (troškovi postupka u okviru posebnih rješenja za brakorazvodne parnice).

13 Je li moguće uložiti žalbu na odluku povezanu s razvodom/zakonskom rastavom/poništenjem braka?

Protiv odluka koje donose španjolski sudovi u postupcima za zakonsku rastavu, razvod i poništaj braka dopuštena je žalba. Žalbe se podnose u roku od 20 dana prvostupanjskom sudu koji je donio spornu odluku, prije čega se žalba formalno sastavlja. Pitanje je u nadležnosti odgovarajućeg pokrajinskog suda (*Audiencia Provincial*). Nakon donošenja odluke o žalbi u određenim je slučajevima moguće podnijeti žalbu u kasaciji i, ako je primjenjivo, izvanrednu žalbu zbog povrede postupka Građanskom vijeću Vrhovnog suda (*Tribunal Supremo*).

U Španjolskoj se odluke donesene u postupcima koji se odnose na poništaj braka, zakonsku rastavu ili razvod ne mogu privremeno izvršiti ako je protiv njih podnesena žalba (osim odluka kojima se uređuju obveze i imovinski odnosi povezani s glavnim predmetom postupka), iako se žalbom ne obustavlja učinak mjera naloženih u presudi koje su izravno izvršive iako je podnesena žalba protiv presude. Nadalje, ako se žalba odnosi isključivo na mjere navedene u odluci, presuda o poništaju braka, zakonskoj rastavi ili razvodu bit će proglašena pravomoćnom iako je podnesena žalba.

U postupcima za zakonsku rastavu ili razvod koje su bračni drugovi pokrenuli zajednički nije dopuštena žalba protiv sudske presude ili odluke kojom se provodi zakonska rastava ili razvod i u potpunosti odobrava prijedlog sporazuma o nagodbi dostavljen sudu na odobrenje. Žalbu može podnijeti samo državno odvjetništvo koje, ako je uključeno, može to učiniti u interesu maloljetnika ili djece koja nemaju pravnu sposobnost. U takvim postupcima pokrenutima zajedničkom tužbom moguće se žaliti protiv sudske odluke kojom se odbacuje zahtjev za razvod ili zakonsku rastavu ili mjera koje su predložili bračni drugovi. U tim slučajevima žalbom protiv odluke o mjerama neće se obustaviti njihova djelotvornost niti će se utjecati na obvezujuću prirodu presude u pogledu zakonske rastave ili razvoda.

Nije se moguće žaliti na odluke kojima se donose okvirne ili privremene mjere koje sudac može donijeti prije ili tijekom sudskog postupka za zakonsku rastavu, poništaj braka ili razvod, iako donesene odluke ne čine konačnu presudu i u ovoj fazi nisu obvezujuće. Odluke o privremenim mjerama ne preispituju se žalbom već presudom kojom se zaključuje postupak zakonske rastave, poništaja braka ili razvoda.

14 Što treba učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala odluka o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici?

Na ta se pitanja primjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (Bruxelles II a), koja je na snazi u svim državama članicama osim Danske. Zakonodavstvo koje se na ta pitanja primjenjuje u Danskoj jest Haaška konvencija od 19. listopada 1996. o nadležnosti, primjenjivom pravu, priznavanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece.

Ako je jedini cilj ažurirati podatke u matičnim knjigama države članice na temelju sudskih odluka koje se odnose na postupke razvoda, zakonske rastave ili poništaja braka donesenih u drugoj državi članici i, ako u skladu sa zakonodavstvom te države članice nije dopuštena žalba protiv tih odluka, dovoljno je jednostavno podnijeti zahtjev matičnom uredu svake države i priložiti:

presliku odluke, koja mora ispunjavati nužne zahtjeve za utvrđivanje vjerodostojnosti u skladu sa zakonom države koja ju je donijela,

potvrdu koja je u skladu sa standardiziranim službenim modelom koji je izdao nacionalni sud ili nadležno tijelo u državi članici u kojoj je donesena odluka, ispravu kojom se potvrđuje da su dokumenti ispravno dostavljeni tužitelju ili kojom se potvrđuje da je potonji prihvatio odluku, u slučaju odluke koja je donesena u odsutnosti.

Ako se u Španjolskoj nastoji ostvariti priznavanje odluke o razvodu, poništaju braka ili zakonskoj rastavi donesene u jednoj od država članica, osim u Danskoj, treba podnijeti zahtjev za priznavanje suda prvog stupnja u mjestu boravišta osobe protiv koje se podnosi zahtjev za priznavanje ili za donošenje izjave o nepriznavanju, pri čemu predmetna odluka ne mora biti obvezujuća u državi članici u kojoj je donesena. Ako tuženik ne živi u Španjolskoj, zahtjev se može podnijeti u mjestu gdje se on nalazi u Španjolskoj ili u posljednjem mjestu boravišta u Španjolskoj ili, ako to ne uspije, u mjestu prebivališta tužitelja.

Zahtjev bi trebalo podnijeti u pisanom obliku preko odvjetnika i državnog odvjetnika i treba mu priložiti iste dokumente kao i u prethodnom slučaju.

Na priznavanje u Španjolskoj odluka donesenih u Danskoj primjenjuje se španjolsko pravo. Postupak počinje podnošenjem zahtjeva izravno prvostupanjskom sudu u mjestu boravišta osobe u odnosu na koju se traži priznavanje.

15 Kojem se sudu moram obratiti kako bih se usprotivio priznavanju odluke o razvodu/zakonskoj rastavi/poništenju braka koju je izdao sud u drugoj državi članici? Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima?

Postupak kojim se zahtjeva nepriznavanje odluke jednak je postupku kojim se traži priznavanje odluke. Ako je odluka priznata u skladu s Uredbom Vijeća br. 2201/2003, prigovor se može podnijeti tek nakon obavijesti o odluci kojom se odobrava priznavanje te je potrebno podnijeti žalbu nadležnom pokrajinskom sudu u zakonskom roku.

Ako se pitanje odnosi na odluku donesenu u Danskoj, prigovor treba podnijeti dok je odluka još na prvostupanjskom sudu koji razmatra zahtjev za priznanje koji je podnijela druga stranka. U svim slučajevima potrebne su usluge odvjetnika ili državnog odvjetnika za formalno podnošenje prigovora.

16 Koje zakonodavstvo u vezi s razvodom sud primjenjuje u postupcima između supružnika koji ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Nakon stupanja na snagu Uredbe (EU) br. 1259/2010 od 21. lipnja 2012. i u skladu s njezinim člancima 5. i 8., bračni drugovi mogu među pravima navedenima u Uredbi izabrati koje će pravo biti primjenjivo na njihovu rastavu ili razvod. Ne izaberu li bračni drugovi određeno pravo, na razvod i zakonsku rastavu primjenjuje se sljedeće pravo:

- (a) pravo države u kojoj bračni drugovi imaju uobičajeno boravište u trenutku kad je podnesena tužba ili
- (b) pravo države u kojoj su bračni drugovi imali posljednje zajedničko uobičajeno boravište pod uvjetom da razdoblje boravka nije završilo više od jedne godine prije podnošenja tužbe i da jedan od bračnih drugova u trenutku podnošenja tužbe još uvijek živi u toj državi ili
- (c) pravo države čiji su oba bračna druga državljani u trenutku podnošenja tužbe ili
- (d) pravo u mjestu u kojem se nalazi sud kojem je podnesena tužba.

Navedeno se zakonodavstvo primjenjuje na razvod, iako u smislu učinaka koje proizvodi, primjenjivo se pravo može razlikovati:

Kad je riječ o režimu bračne imovine, i do 29. siječnja 2019. (kada se počinje primjenjivati Uredba 1103/2016), primjenjivo je pravo (ako u bračnoimovinskom sporazumu nije utvrđen bračnoimovinski režim) zajedničko personalno pravo bračnih drugova u vrijeme sklapanja braka (zajedničko državljanstvo). Ako se ono ne može primijeniti, primjenjuje se personalno pravo (koje se odnosi na njihovo državljanstvo) ili pravo uobičajenog boravišta bilo kojeg od bračnih drugova koje odaberu oba bračna druga u ovjerenj ispravi koja se izvršava prije sklapanja braka. Ako se ni ono ne može primijeniti, primjenjuje se pravo zajedničkog uobičajenog boravišta neposredno nakon sklapanja braka. Konačno, ako bračni drugovi nemaju zajedničko uobičajeno boravište, dodatni je imovinski režim režim mjesta u kojem je brak sklopljen. Uredba 1103/2016 u cijelosti će se primjenjivati od 29. siječnja 2019., što znači da, ako izbor nije učinjen, primjenjuje se režim bračne imovine u okviru prava: (a) države u kojoj se nalazilo prvo zajedničko uobičajeno boravište bračnih drugova u vrijeme sklapanja braka ili, ako se ono ne može primijeniti, (b) države čiji su bračni drugovi državljani u vrijeme sklapanja braka ili, ako se ni ono ne može primijeniti, (c) države s kojom su bračni drugovi najbliže povezani u vrijeme sklapanja braka uzimajući u obzir sve okolnosti. Ako bračni drugovi imaju više državljanstava, ne primjenjuje se kriterij prava zajedničkog državljanstva.

Pitanja koja se odnose na skrbništvo nad djecom uređena su Haškom konvencijom od 19. listopada 1996., u kojoj je propisano da se primjenjuje pravo tijela koje donosi odluku.

U slučaju okvirnih i privremenih mjera trebalo bi se, kao što je logično, primjenjivati isto pravo koje se primjenjuje na samu zakonsku rastavu, poništaj braka ili razvod, osim kad je riječ o hitnim mjerama koje mogu biti donesene u vezi s osobama ili imovinom koja se nalazi u Španjolskoj, čak i ako sud nije nadležan za odlučivanje u predmetu.

Kad je riječ o uzdržavanju (uključujući korištenje obiteljskim domom i, ako je primjenjivo, kompenzacijsku naknadu), ako ne postoji dogovor o odabiru primjenjivog prava, primjenjuje se pravo uobičajenog boravišta uzdržavane osobe.

U slučaju dokazivanja stranog prava i njegove primjene u Španjolskoj, treba dokazati njegov sadržaj i valjanost. Španjolski sud to može utvrditi bilo kojim sredstvima koja smatra nužnima da bi mogao to pravo primijeniti.

Naposlijetku, važno je naglasiti da se na takve postupke pokrenute u Španjolskoj uvijek primjenjuje španjolsko postupovno pravo, bez obzira na pravo primjenjivo na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka.

Posljednji put ažurirano: 05/04/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.